

Partikuliere quaestiën

voor de Nationale Synode gehouden anno 1586 1)

1. Of men de zondagse evangeliën prediken zal? Antwoord: Het prediken van de zondagse evangeliën zal staan in de vrijheid der kerken tot de meeste stichting.
2. Of het niet dient in de artikelen van de kerkenordering enige specificatie te maken van de zonden daarover de exkommunikatie behoort gebruikt te worden? Is geantwoord zulks onnodig te zijn, bijzonder dewijl de principaalste in het formulier van het Avondmaal uitgedrukt staan.
3. Of men de zonde alzo mag beschrijven op de predikstoel, die bestraffende, dat men de persoon die misdaan heeft, een lidmaat der gemeente zijnde, lichtelijk kan bekennen, zonder voorgaande vermaning? Antwoord: neen.
4. Is gevraagd advies de mendacio officioso, alzo enigen zulks hadden willen sustineren, en daarover verschil gerezen was en meerder autoriteit gerequireerd worde, om vrede te maken? Is gezegd, hoewel deze kwestie ontbaardig is om gevraagd te worden, ja, degenen, die deze in twijfeling trekken meer straffing dan antwoord waardig zijn, nochtans om de onvoorzichtigheid van enigen te beter te bedwingen, zal de auteurs dezer vragen voor antwoord gegeven worden, dat de generale en ontwijfelbare regel des Woords Gods: De mond die liegt die doodt de ziel, altijd vast blijft. Idem, dat men geen kwaad doen zal dat er goed uit kome.
5. Of het geraden zij, dat alle dienaren en ouderlingen tot de Partikuliere Synode komen? Antwoord: neen, maar zal hierin gevolgd worden de gemene kerkenordering daarop gemaakt.
6. Of een dienaar mag tegelijk een dienaar zijn en een medicijn? Antwoord: Gemerkt de dienst des Woords de gehele mens vereist en naar de leer des apostels een krijgsknecht Christi zich niet behoort te bekommeren met vreemde zaken, werd geantwoord, dat een dienaar niet kan noch behoort beide ex professo te doen, maar zo hij de kranken van zijn eigen gemeente met raad kan helpen, dat hetzelfde geschiede zonder gewin en hiervan zal de classe oordelen.

1) Zie manuscript Cabeljauw, 's-Gravenhage 2.

7. Is gevraagd, alzo zeker persoon door inductie van enigen zijner vrienden getrouwd heeft de nagelaten weduwe zijns overleden halven broeders, daarbij de voorschreven broeder een zoon behouden had, met haar nu geleefd de tijd van 24 jaren, kinderen tezamen geprocreeerd, in de gemeente met koniventie opgenomen en bij het oordeel der classe getolereerd, of dezelve zullen mogen bijeen blijven en ten Avondmaal toegelaten worden? Antwoord: Naardien hierin bloedschande begaan is tegen Levit. 18 : 16 en dienvolgens geen huwelijk voor God gehouden kan worden, en men tegen het uitgedrukte Woord Gods niet kan dispensereren, behoren de voorzeide personen tot rust hunner consciëntiën zich van elkander te onthouden, en tot scheiding te verstaan eer zij ten Avondmaal toegelaten zullen worden, mits dat nochtans de overheid gebeden worde de kinderen te legitimeren, alzo deze fout eertijds ter goeder trouw en in onwetendheid geschied is.

8. Is gevraagd of een dienaar, die zich altijd in leer en leven getrouwelijk en stichtelijk gedragen heeft, en daarna eens in hoerdom is vervallen, ter oorzaak van deze val geheel en ten enenmale van zijn dienst behoort afgezet te wezen, of wel zoude mogen in een andere provincie getransfereerd worden? Antwoord: dewijl deze zaak in Friesland gevallen is, wordt dezelve tot de Partikuliere Synode van Friesland gerefereerd, om daarin met diskretie naar de gelegenheid te handelen.

9. Of men een gedoopt persoon met een ongedoopte zal mogen trouwen? Antwoord: Dat zulks niet geraden is, dewijl de ongedoopte persoon door de verwerping des doops niet kan gerekend worden in het verbond Gods en ook zulk trouwen voor de gemeente onderworpen is grote lastering.

10. Of een overspeler mag trouwen degene, daarmede hij overspel gedaan heeft? Deze kwestie pro en kontra gedisputeerd zijnde, wordt gelaten tot diskretie van de rechter.

11. Een zeker persoon in de krijg zijnde, gehoord hebbende een vals gerucht van de dood zijner huisvrouw, heeft trouw beloofd aan een andere, en met dezelfde lange tijd geleefd zonder openlijke trouw, niettegenstaande hij daarna verstond met der waarheid, dat zijn huisvrouw leefde, en is zo gebleven tot de dood zijner huisvrouw, na welke hij begeert wettelijk getrouwd te worden, en van de Partikuliere Franse Synode afgeslagen, is bij de magistraat toegelaten en bevestigd geweest, begerende nu ten Avondmaal toegelaten te wezen, is de vraag of de voorzeide personen zijn te houden voor echtelieden, en hoe dat ze tot het Avondmaal toegelaten zullen worden? Nadien het huwelijk bij de

magistraat geautoriseerd is geweest, zo zal het niet gescheiden worden, en zullen de voorzeide personen met schuldbekentenis ten Avondmaal toegelaten worden.

12. Of een broeder trouwen mag de ondertrouwde zijns overleden broeders? Antwoord: Men zal naarstig onderzoeken of zij met elkander vleeselijk gekonverseerd hebben. Indien ja, zo is de trouw niet geoorloofd. Indien neen, zo is zij geoorloofd.

13. Of niet goed ware de geschiedenis van deze Nederlanden te beschrijven en voorts te continueren, en daartoe iemand te bestemmen? Antwoord: Het zal zeer goed en profijtelijk zijn. Zijn ook enige personen gedenomineerd, die tot dezen einde zijne excellentie aangegeven zullen worden. Werd ook bij dezen alle kerken en classen belast goede memorie te houden van hare geschiedenissen en die naarstig op te schrijven om dezelve ter gelegener tijd te zenden in handen van degene, die tot de beschrijving der voorzeide historiën bij de overheid gesteld zal zijn.

14. Of men niet arbeiden zal de kombinatie der dorpen af te doen en dat alle kerk haar dienaar hebbe? Antwoord: Men zal daartoe arbeiden zoveel doenlijk is.

15. Of een kerkeraad mag ontslaan een dienaar zonder het konsent of het advies der gemeente, of ten minste der voornaamsten derzelve, de gemeente geheel voorbij gaande en ook tegen het konsent der gemeente? Antwoord: Men laat blijven beide artikelen van verlating, in de kerkenordering gesteld.

16. Is gevraagd wat middel er zij om de gestelde kerkenordering te doen effekteren, en tot een voorslag, of het niet goed ware een bijzondere kerkeraad daartoe te stellen ex politicis en ecclesiasticis om alle voorvallende zaken te oordelen en te doen effektueren? Antwoord: dat voor deze tijd genoeg is, zijne excellentie te verzoeken de kerkenordering bij de Synode te autoriseren en bij gewoonlijke middelen doen onderhouden, en zo daar enige abuizen of gebreken voorvallen, zal daar naar gelegenheid des tijds remedie daartoe gezocht mogen worden.

17. Is voorgesteld zekere kwestie van zekere persoon, wiens vrouw dol en uitzinnig geworden, en derhalve bij de magistraat een scheiding of deling van goed en kinderen gedaan zijnde, gedurende het leven zijner voorzeide huisvrouw met een andere vrouw omtrent 10 jaar geleefd en bij dezelve kinderen geprocreëerd heeft, bij de baljuw daarover in rechte aangesproken is en na de dood van zijn voorzeide huisvrouw verzoek geboden om dit bijzit te mogen trouwen, of zulks geschieden mag? Antwoord: Gemerkt en overwogen de cirkomstantiën van de zaak, wordt goed gevonden, dat de voorzeide persoon de voorzeide bijzit

zal mogen trouwen, mits nochtans dat hij het voorgaande misbruik de straf der overheid onderworpen blijve.

18. Is geprooneerd van een persoon te Leiden, dewelke de dopers zijn kind en vrouw weggenomen hadden, en willen hem zijn kind niet wedergeven, tenzij dat hij belove, dat hij het niet zal laten dopen, en wordt bedreigd van zijn huisvrouw, hem geheel te willen verlaten, etc. Is geantwoord, dat de persoon zich zal adresseren aan de hove provinciaal van Holland om bij hoger autoriteit, tot voorkoming van meerder kwaad, dat uit zulke zaken geschapen is te komen, behoorlijk voorzien mag worden. Doch verstaat men dat de magistraat te Leiden de zaak bij de hand genomen had.